

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Český spotřebitel (investor na forexovém trhu) může u českého soudu žalovat obchodníka s cennými papíry z jiného členského státu EU

Nejvyšší soud se v usnesení sp. zn. 30 Cdo 2084/2019 ze dne 26. května 2019 zabýval otázkou, zda jsou soudy České republiky mezinárodně příslušné pro rozhodování o žalobě české investorky na úhradu nevyplaceného zisku (přesahujícího v přepočtu 380.000 Kč) z investování do obchodů s měnou a komoditami prostřednictvím tzv. rozdílových smluv (CFD – contracts for difference).

Česká investorka mimo svou podnikatelskou činnost uzavřela zákaznickou smlouvu s britským obchodníkem s cennými papíry, který v ČR poskytoval investiční služby bez umístění pobočky, na základě povolení britského orgánu dohledu (tj. na základě tzv. jednotného evropského pasu). Podle ustanovení zákaznické smlouvy se tato smlouva řídila anglickým právem a výlučnou pravomoc k řešení sporů měly britské soudy.

V daném případě Nejvyšší soud dospěl k závěru, že (1) české soudy jsou mezinárodně příslušné pro rozhodování o žalobě spotřebitele proti obchodníkovi, nezabýval se však otázkou, zda (2) je platná doložka o mezinárodní příslušnosti britských soudů a o rozhodném anglickém právu.

České soudy jsou mezinárodně příslušné pro rozhodování o žalobě českého spotřebitele proti britskému obchodníkovi s cennými papíry oprávněnému podnikat v ČR bez umístění pobočky

Nejvyšší soud dovodil, že české soudy jsou mezinárodně příslušné v souladu s čl. 17 odst. 1 písm. c) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech („nařízení Brusel I bis“), neboť (a) investor je spotřebitelem a (b) obchodník s cennými papíry zaměřoval činnost mimo jiné na Českou republiku.

a. *Spotřebitelem je investor, který investuje nikoli v rámci svého podnikání, a to bez ohledu na objem či rizikovost obchodů*

Odvolací soud dospěl k závěru, že na investorku je nutno pohlížet jako na spotřebitele, neboť uzavření zákaznické smlouvy nespadá do její profesionální nebo podnikatelské činnosti, bez ohledu na hodnotu transakcí, odbornost, rizikovost nebo druh investičního nástroje. Tento závěr byl v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu,[\[1\]](#) a proto jej Nejvyšší soud nepřezkoumával.

b. *Britský obchodník s cennými papíry zaměřoval svou činnost mimo jiné na Českou republiku*

Nejvyšší soud na daný případ aplikoval čl. 17 odst. 1 písm. c) nařízení Brusel I bis. Pro použití tohoto ustanovení je nezbytné, aby profesionál vykonával svoji profesionální nebo podnikatelskou činnost ve členském státě spotřebitele, nebo aby jakýmkoliv způsobem zaměřil svoji činnost na uvedený členský stát, a dále aby dotčená smlouva spadala do rozsahu těchto činností.[\[2\]](#)

K výkladu pojmu „zaměřování“ existuje ustálená judikatura Soudního dvora Evropské unie („**Soudní dvůr**“, tzv. *acte éclairé*),^[3] podle níž musí být pojem „zaměřování“ vykládán autonomně.^[4] Pojem „zaměřování“ zahrnuje a nahrazuje dříve užívané pojmy „zvláštní nabídka“ a „reklama“ (obsažené v čl. 13 Úmluvy o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech přijaté dne 27. září 1968 v Bruselu) a vztahuje se, jak tomu nasvědčuje slovní spojení „jakýmkoliv způsobem,“ k širší škále činností. Indicie, které prokazují takové zaměřování činnosti, mohou vyplývat nejen z internetových stránek, ale i z celkové činnosti podnikatele.^[5]

Aby se aplikoval čl. 17 odst. 1 písm. c) nařízení Brusel I bis, musí podnikatel projevit svou vůli navázat obchodní vztahy se spotřebitelem z jednoho nebo více členských států, mezi kterými je i členský stát, na jehož území má spotřebitel své bydliště. K posouzení projevení takové vůle slouží indicie, které existovaly před uzavřením smlouvy se spotřebitelem, jako např. výslovné projevy vůle oslovit zákazníky z jiného členského státu, mezinárodní povaha dotčené podnikatelské činnosti, uvedení telefonického spojení s mezinárodní předvolbou, použití jiného jména domény prvního řádu než je doména členského státu, ve kterém má podnikatel sídlo, použití neutrálních jmen domén prvního řádu, popis cesty do místa poskytování služeb, jakož i uvedení mezinárodní klientely složené ze zákazníků s bydlištěm v jiných členských státech, zejména formou uvedení ocenění (referencí) takových zákazníků.

Skupina, jejíž byl obchodník členem ke dni uzavření zákaznické smlouvy, svou činnost propagovala na webových stránkách s neutrální doménou „.com“ (ačkoli domovská doména prvního řádu pro Velkou Británii je „.co.uk“), kde uvedla telefonní spojení ve formě s mezinárodní předvolbou Velké Británie, použitelné však pro celou oblast Evropy, Blízkého východu a Afriky, a prezentovala se jako „globální leader v oblasti online obchodování“. Přitom již samotné obchodování na kapitálových trzích, včetně mezinárodního trhu FOREX má mezinárodní povahu.

Dále byl obchodník evidován u ČNB podle § 25 zákona č. [256/2004](#) Sb., o podnikání na kapitálovém trhu (dále jen „ZPKT“)^[6] jako zahraniční obchodník s cennými papíry, který poskytuje investiční služby v České republice bez umístění pobočky. Obchodník tedy musel svému domovskému orgánu dohledu výslovně sdělit, že chce poskytovat investiční služby též v České republice. Toto sdělení podle Nejvyššího soudu představovalo zjevný projev vůle obchodníka navázat obchodní vztahy se zákazníky z České republiky, spotřebitele nevyjímaje.

Z výše uvedeného Nejvyšší soud dovodil, že obchodník v době uzavření zákaznické smlouvy zaměřoval svoji podnikatelskou činnost rovněž na Českou republiku. Jelikož investorka uzavřela zákaznickou smlouvu jako spotřebitel a zákaznická smlouva spadala do rozsahu zaměřované činnosti, určil Nejvyšší soud mezinárodní příslušnost podle oddílu 4 nařízení Brusel I bis pro spotřebitelské smlouvy.

Je platná doložka o mezinárodní příslušnosti a o rozhodném právu obsažená v zákaznické smlouvě uzavřené mezi spotřebitelem (investorem) a obchodníkem s cennými papíry?

Nejvyšší soud se však v usnesení nezabýval platností (a) prorogační doložky, ani (b) dohody o rozhodném právu, neboť tyto nebyly předmětem dovolání.

a. Prorogační doložka je neplatná

Odvolací soud dospěl k závěru, že dohoda o příslušnosti britských soudů v zákaznické smlouvě nemá právní účinek podle článku 25 odst. 4 ve spojení s článkem 19 odst. 1 nařízení Brusel I bis, neboť byla uzavřena ještě před vznikem sporu. Nejvyšší soud pouze pro úplnost uvedl, že tento závěr nepřezkoumával, neboť nebyl dovoláním kvalifikovaně zpochybněn.

Tento závěr odvolacího soudu považujeme za správný, neboť prorogační doložka nesplnila ani další alternativní podmínky čl. 19 nařízení Brusel I bis.^[7] Správnost tohoto závěru podporuje též konstatování Nejvyššího soudu o tom, že investorka podala žalobu proti obchodníkovi u českého soudu^[8] v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení Brusel I bis.

b. Je platná dohoda o rozhodném právu?

V zákaznické smlouvě si strany dále dohodly, že se tato smlouva řídí anglickým právem. Byla tato volba práva platná? Nejvyšší soud se touto otázkou nezabýval, neboť nebyla předmětem dovolání. Odpověď na tuto otázku je složitá a soudy ji budou muset zodpovědět vždy na základě okolností konkrétního případu.

Na první pohled je pojem „spotřebitel“ definován téměř stejně v čl. 17 odst. 1 nařízení Brusel I bis a v čl. 6 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy („nařízení Řím I“).^[9] Ovšem Soudní dvůr ve věci C-208/18, Jana Petruchová proti FIBO Group Holdings Limited, zdůraznil, že z důvodu výluk obsažených v čl. 6 odst. 4 nařízení Řím I dopadne čl. 6 nařízení Řím I, chránící spotřebitele, na podstatně užší okruh smluvních vztahů než oddíl 4 (čl. 17 až 19) nařízení Brusel I bis.^[10] Ze závěru Nejvyššího soudu o tom, že předmětná zákaznická smlouva je „spotřebitelskou smlouvou“ ve smyslu čl. 17 odst. 1 písm. c) nařízení Brusel I bis, tedy nelze jednoznačně dovodit, že je zároveň „spotřebitelskou smlouvou“ ve smyslu čl. 6 nařízení Řím I.

Klíčovou otázkou v daném případě je, na základě jaké konkrétní smlouvy spotřebitel žaluje a zda tato smlouva je či není vyloučena z ochrany čl. 6 nařízení Řím I ustanovením jeho odstavce 4 písmene d) nebo e).^[11]

Například ve věci C-208/18, *Jana Petruchová proti FIBO Group Holdings Limited* Soudní dvůr v odůvodnění zmínil, že česká investorka J. Petruchová žalovala kyperského obchodníka FIBO na základě konkrétní rozdílové smlouvy, která představovala „finanční nástroj“ ve smyslu článku 4 ve spojení s bodem 9 oddílu C přílohy I směrnice 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů („**směrnice 2004/39**“), a proto byla článkem 6 odst. 4 písm. d) nařízení Řím I^[12] vyloučena z pravidel platných pro spotřebitelské smlouvy.^[13]

Na základě bodu (26) preambule nařízení Řím I se domníváme, že pokud by spotřebitel (investor) nežaloval obchodníka přímo na základě „finančního nástroje,“ nýbrž na základě smlouvy o poskytování „finančních služeb“ definovaných v oddílech A a B přílohy I směrnice 2004/39,^[14] a soud by takovou smlouvu na „finanční nástroj“ nepřekvalifikoval, taková smlouva by z ochrany čl. 6 nařízení Řím I vyloučena nebyla. V souladu s čl. 6 odst. 2 nařízení Řím I by případná dohoda o volbě práva byla platná, ovšem spotřebitel by zároveň požíval ochrany, kterou mu poskytuje právo země, v níž má obvyklé bydliště, a to prostřednictvím ustanovení, od nichž se nelze smluvně odchýlit.^[15]

Analyzované usnesení neobsahuje relevantní skutková zjištění, na jejichž základě by bylo možné jednoznačně určit, zda investorka obchodníka žalovala přímo na základě „finančního nástroje,“ nebo na základě smlouvy o poskytování „finančních služeb.“

Závěr

Nejvyšší soud v analyzovaném usnesení posuzoval zákaznickou smlouvu uzavřenou mezi českou investorkou (spotřebitelem) a britským obchodníkem s cennými papíry, který v ČR poskytoval investiční služby bez umístění pobočky, na základě povolení britského orgánu dohledu (tj. na základě tzv. jednotného evropského pasu). Široce (ve prospěch spotřebitele) přitom vyložil pojem „zaměrování“ profesionální nebo podnikatelské činnosti na členský stát, v němž má spotřebitel

bydliště, nebo na několik členských států včetně tohoto státu. Podle usnesení stačí, aby obchodník projevil vůli navázat obchodní vztahy se zákazníky v České republice tím, že svému domovskému orgánu dohledu výslovně sdělil, že chce poskytovat investiční služby též v České republice. V takovém případě pak, přes sjednanou prorogační doložku, přiznal spotřebiteli právo žalovat zahraničního obchodníka s cennými papíry v místě svého bydliště, tj. v České republice.

JUDr. Michaela Koblasová, Ph.D.,
advokát

Weinhold Legal

[Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář](#)

Florentinum
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333
Fax: +420 225 385 444
e-mail: wl@weinholdlegal.com

[1] Srov. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3918/2017 ze dne 26. listopadu 2019, usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 4698/2017 ze dne 27. listopadu 2019 a rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-208/18, Jana Petruchová proti FIBO Group Holdings Limited ze dne 3. října 2019.

[2] Viz usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2823/2015 ze dne 29. března 2016 a rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-297/14, Rüdiger Hobohm proti Benedikt Kampik Ltd & Co. KG a dalším ze dne 23. prosince 2015, bod 27.

[3] Přitom Judikatura Soudního dvora přijatá k výkladu pojmu „zaměřování“ dle čl. 15 odst. 1 písm. c) dříve účinného nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech („nařízení Brusel I“), je plně uplatnitelná i při výkladu článku 17 odst. 1 písm. c), neboť se jedná o ustanovení obsahově rovnocenná (srov. rozsudek Soudního dvora ve věci C-419/11, Česká spořitelna, a. s. proti Geraldu

Feichterovi ze dne 14. března 2013, bod 27).

[4] Srov. rozsudek ve věci C-585/08 a C-144/09, Pammer a Hotel Alpenhof, bod 55 a ve věci C-190/11, Daniela Mühlleitner v. Ahmad Yusufi, Wadat Yusufi.

[5] Srov. rozsudek ve věcech Pammer a Hotel Alpenhof, body 61, 70, 75, 76, 80, 83 a 92.

[6] Toto ustanovení je výsledkem implementace článku 31 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU "MiFID", podle něhož podnik, který má v úmyslu poskytnout služby nebo vykonat činnost na území jiného členského státu, sdělí příslušným orgánům svého domovského státu příslušné informace. Následně jsou tyto informace předány tomuto jinému členskému státu.

[7] Spotřebitel a obchodník totiž neměli v době uzavření zákaznické smlouvy bydliště nebo obvyklý pobyt v témže členském státě (ve smyslu čl. 19 odst. 3 nařízení Brusel I bis) a zároveň prorogační doložka spotřebiteli neumožnila žalovat i u jiných (dalších) soudů, než u soudů v členském státě, v němž má bydliště obchodník, nebo u soudů místa, kde má bydliště spotřebitel (ve smyslu čl. 19 odst. 2 nařízení Brusel I bis), naopak spotřebiteli odnímalá možnost žalovat v místě jeho bydliště. Srov. názor Nejvyššího soudu uvedený v bodě 30 rozsudku Soudního dvora Evropské unie ve věci C-208/18, Jana Petruchová proti FIBO Group Holdings Limited ze dne 3. října 2019.

[8] Konkrétně u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky Liberec, v jehož územním obvodu má investorka své bydliště.

[9] Podle čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I „[a]niž jsou dotčeny články 5 a 7, smlouva uzavřená fyzickou osobou za účelem, který se netýká její profesionální nebo podnikatelské činnosti (dále jen „spotřebitel“), s jinou osobou, která jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti (dále jen „obchodník“), se řídí právem země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště, pokud:

a) obchodník provozuje svou profesionální nebo podnikatelskou činnost v zemi, kde má spotřebitel své obvyklé bydliště, nebo

b) se jakýmkoli způsobem taková činnost na tuto zemi nebo na několik zemí včetně této země zaměřuje

a smlouva spadá do rozsahu této činnosti.“ (zvýraznění doplněno)

Srov. rozhodnutí Soudního dvora ve věci C-208/18, Jana Petruchová proti FIBO Group Holdings Limited ze dne 3. října 2019, bod 62.

[10] Ibid., body 62 až 66; Soudní dvůr také zdůraznil, že nařízení Řím I a nařízení Brusel I bis sledují odlišné cíle a upřesnil, že neexistence ochrany spotřebitele v oblasti kolizních norem (např. pro „práva a povinnosti, které představují finanční nástroj“ podle čl. 6 odst. 4 písm. d) nařízení Řím I) nemůže vést k odepření procesní ochrany spotřebitele.

[11] Podle čl. 6 odst. 4 nařízení Řím I „[o]dstavce 1 a 2 se nepoužijí pro tyto smlouvy: [...]

d) práva a povinnosti, které představují finanční nástroj, a práva a povinnosti, které představují podmínky, jimiž se řídí emise, veřejné nabídky či nabídky převzetí převoditelných cenných papírů a úpis a vyplácení podílů v subjektech kolektivního investování, pokud se nejedná o poskytování finanční služby;

e) smlouvu uzavřenou v rámci systému spadajícího do oblasti působnosti čl. 4 odst. 1 písm. h).“ (zvýraznění doplněno)

Článek 4 odst. 1 písm. h) nařízení Řím I stanoví, že „smlouva uzavíraná v rámci mnohostranného systému, který sdružuje nebo umožňuje sdružování početných zájmů třetích osob na nákupu či prodeji finančních nástrojů, jak je vymezeno v čl. 4 odst. 1 bodu 17 směrnice 2004/39/ES, v souladu s pevně stanovenými pravidly a který je řízen jednotným právem, se řídí tímto právem.“

[12] Podle čl. 6 odst. 4 písm. d) nařízení Řím I „[o]dstavce 1 a 2 se nepoužijí pro tyto smlouvy: [...] d) práva a povinnosti, které představují finanční nástroj, a práva a povinnosti, které představují podmínky, jimiž se řídí emise, veřejné nabídky či nabídky převzetí převoditelných cenných papírů a úpis a vyplácení podílů v subjektech kolektivního investování, pokud se nejedná o poskytování finanční služby [...]“ (zvýraznění doplněno)

[13] Viz rozhodnutí Soudního dvora ve věci C-208/18, Jana Petruchová proti FIBO Group Holdings Limited ze dne 3. října 2019, body 16 až 22 a 62.

[14] Podle preambule (26) nařízení Řím I „[p]ro účely tohoto nařízení by se na finanční služby jako např. služby v oblasti investic a činnosti a vedlejší služby poskytované spotřebiteli obchodníkem, jak jsou uvedeny v oddílech A a B přílohy I směrnice 2004/39/ES, [...] měl vztahovat článek 6 tohoto nařízení. Odkazuje-li se tedy na podmínky emise nebo veřejné nabídky převoditelných cenných papírů či na úpis a vyplácení podílů v subjektech kolektivního investování, měl by tento odkaz zahrnovat všechny aspekty, kterými jsou emitent či předkladatel nabídky vůči spotřebiteli vázáni, s výjimkou aspektů týkajících se poskytování takových finančních služeb.“ (zvýraznění doplněno)

[15] Článek 6 odst. 2 nařízení Řím I totiž stanoví: „Bez ohledu na odstavec 1 si mohou strany zvolit v souladu s článkem 3 právo rozhodné pro smlouvu, která splňuje podmínky odstavce 1. V důsledku této volby však nesmí být spotřebitel zbaven ochrany, kterou mu poskytují ustanovení právního řádu, od nichž se nelze smluvně odchýlit, a jež by se v případě neexistence volby práva na základě odstavce 1 jinak použila.“ (zvýraznění doplněno)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)

- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)